

KADIN TİCARETİ İLE MÜCADELE

**Bilgilendirici Kitapçık
Ankara, 2010**

Bu kitapçık, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'nın (SIDA) mali desteği ile Kadın Dayanışma Vakfı tarafından gerçekleştirilen **"İnsan Ticareti ile Mücadelede Sivil Toplum Kuruluşları ve Yerel Yönetimlerin Farkındalığının Artırılması Projesi"** kapsamında, Kadın Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanmıştır.

KADIN TİCARETİ İLE MÜCADELE

Ankara, Temmuz 2010

İnsan Ticareti ile Mücadelede Sivil Toplum Kuruluşları ve Yerel Yönetimlerin Farkındalığının Artırılması Projesi

Kadın Dayanışma Vakfı

Mithatpaşa caddesi No:10/11 06410 Sıhhiye-Ankara

Tel: 0.312 430 40 05 - 432 07 82 Faks: 0.312 430 40 05

www.kadindayanismavakfi.org.tr - e-posta: kadindv@yahoo.com.tr

---

Bu kitapçık, İsveç Uluslar arası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) tarafından finanse edilen "İnsan Ticareti ile Mücadelede Sivil Toplum Kuruluşları ve Belediyelerin Farkındalıklarının Artırılması Projesi" kapsamında Kadın Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanmış olup, İsveç Kalkınma Ajansı'nın görüşlerini yansıtmaz.

Tüm sorumluluğu Kadın Dayanışma Vakfı'na aittir.

İzin alınmak kaydıyla kısmen kullanılabilir.

Önceden yazılı izin alınmaksızın yapılan çoğaltmalardan Kadın Dayanışma vakfı sorumlu tutulamaz.

Baskı:

Hermes Ofset

kazım Karabekir Cad. Murat Çarşısı 39/16 İskitler/ANKARA

Tel: 0.312 341 01 97 Fax: 0.312 341 01 98 www.hermesofset.com

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TANITIM

1. KADIN DAYANIŞMA VAKFI VE KADIN TİCARETİ İLE MÜCADELE 9

- 1.1. FAALİYETLERİMİZ, YILLAR İTİBARIYLA GERÇEKLEŞTİRİLMİŞ ÇALIŞMALARIMIZ VE YAYINLARIMIZ 9
  - Faaliyetler
  - Yıllar İtibariyle Gerçekleştirilmiş Çalışmalar
  - Yayınlar
- 1.2. NEDEN KADIN TİCARETİ İLE MÜCADELE EDİYORUZ? 13
- 1.3. KADIN TİCARETİ İLE NASIL MÜCADELE EDİYORUZ? 14
  - Kadın Dayanışma Vakfı Sığınağı
  - Farkındalık Yaratma Faaliyetleri

2. İNSAN TİCARETİ, KADIN TİCARETİ VE NEDENLERİ..... 16

- 2.1. İNSAN TİCARETİ NEDİR? 16
  - İnsan Ticaretinin Tanımı
  - İnsan Ticaretinin Küresel Boyutu
- 2.2. KADIN TİCARETİ NEDİR? 18
- 2.3. KADIN TİCARETİNİN ANA NEDENLERİ NELERDİR? 19
  - Küreselleşme, Yoksulluk, Göçün Kadınlaşması ve Erkek Egemen Düzen

3. TÜRKİYE'DE İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELENİN GELİŞİMİ.....21

4. İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI VE ULUSAL ARAÇLAR.....22

- 4.1. ULUSLARARASI ARAÇLAR 22

- 4.1.1. Kadın Ticaretine Yönelik Birleşmiş Milletler Sözleşme ve Protokoller.....22
- 18 Mayıs 1904 Tarihli Beyaz Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi
  - 4 Mayıs 1910 Tarihli Beyaz Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi
  - 30 Eylül 1921 Tarihli Kadın ve Çocuk Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi
  - 4 Ekim 1933 Tarihli Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi
  - 2 Aralık 1949 Tarihli İnsan Ticaretinin ve Fuhuş Amacıyla istismarın Önlenmesi Sözleşmesi
- 4.1.2. Birleşmiş Milletler Konferansları.....23
- 1975-Meksiko: Birleşmiş Milletler Kadın Yılı Dünya Konferansı (1.Dünya Kadın Konferansı)
  - 1980-Kopenhag: Birleşmiş Milletler Kadın On Yılı Dünya Konferansı (2.Dünya Kadın Konferansı)
  - Palermo Protokolü: Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol
- 4.1.3. Birleşmiş Milletlerin Diğer Sözleşmeleri 24
- Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesi Sözleşmesi (CEDAW)
  - Kölelik ve Köle Ticaretinin Yasaklanmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri
    - (i) 25 Eylül 1926 tarihli Köleliğe Karşı Sözleşme
    - (ii) 1956 tarihli Kölelik, Köle Ticareti ve Köleliğe Benzer Uygulamaların Lağvına Dair Ek Sözleşme
  - 2 Eylül 1990 Tarihli Çocuk hakları Sözleşmesi

4.1.4. Avrupa Konseyi Tarafından Oluşturulan İnsan Ticaretiyle Mücadelede Araçları.....	26
• Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları	
• 16 Mayıs 2005 tarihli İnsan Ticaretine Karşı Avrupa Sözleşmesi	
4.1.5. İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Olarak Sahip olduğu Hakları Düzenleyen Uluslararası Belgeler	27
4.2. ULUSAL ARAÇLAR.....	27
4.2.1. Türkiye'nin İnsan Ticaretine İlişkin Yasal Düzenlemeleri.....	27
• Türk Ceza Kanunu	
• Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun	
• Türk Vatandaşlık kanunu	
• Karayolu Taşıma Kanunu ve Yönetmeliği	
• Pasaport Kanunu	
4.2.2. Türkiye'nin İnsan Ticareti Mağdurlarının Haklarına İlişkin Yasal Düzenlemeleri	29
• Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	
• Ceza Muhakemesi Kanunu	
• Özel Hukuka İlişkin Haklar	
• Bakanlar Kurulu kararı ve İçişleri Bakanlığı Genelgeleri'ne Dayanan Haklar	

5. TÜRKİYE'DE İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE MEVCUT

MEKANİZMALAR..... 32

- Ulusal Görev Gücü
- Ulusal Eylem Planı

- Sığınaklar
- 157 Acil Yardım ve İhbar Hattı
- Ulusal Yönlendirme Mekanizması ve

6. İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE YEREL YÖNETİMLERİN FARKINDALIĞININ ARTIRILMASI SEMİNERİ, ATÖLYE SONUÇLARI VE KADIN DAYANIŞMA VAKFI'NIN ÖNERİLERİ 34

- 1. Atölye: Sivil Toplum Kuruluşları, Sendikalar ve Meslek Odaları Temsilcileri Tarafından Belirlenen Sorunlar ve Çözüm Önerileri
- 2. Atölye: Belediye Temsilcileri Tarafından Belirlenen Sorunlar ve Çözüm Önerileri,
- Kadın Dayanışma Vakfı'nca Belirlenen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

ÇİZELGELER:

Çizelge-1: Türkiye'de Tespit Edilen Mağdurların Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı	13
Çizelge-2: İnsan Ticareti Mağdurlarının Sömürü Türlerine Göre Dağılımı.....	14

KUTULAR:

Kutu - 1: Türk Ceza kanunu, Madde-80.....	28
---	----

ÖNSÖZ

Kadın Dayanışma Vakfı olarak sivil örgütlenmeler ve yerel yönetimlerin kadın ticareti ile mücadelede aktif rol almalarını, bu alanda etkin mücadelenin temel koşulu olarak değerlendiriyoruz. Buradan hareketle, Ankara’da, insan hakları alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri ve kadına yönelik şiddetin önlenmesinde önemli sorumlulukları olan belediyelerin katılımıyla bir seminer gerçekleştirdik. Bu çalışma ile sivil toplum örgütleri ve belediyelerin konuya dikkatini çekmeyi, Ankara yerelinde kadın ticareti ile mücadele yollarını ve işbirliği olanaklarını ortaya koymayı amaçladık.

Seminerde aktarılan bilgileri, kadın ticareti ile mücadele konusunda seminer katılımcılarının ifade ettiği görüşleri ve Kadın Dayanışma Vakfı’nın bu alandaki bilgi ve deneyimlerine dayalı önerilerini içeren bu kitapçığı sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz. Kitapçıkta, kadın ticareti konusunda kişi ve kuruluşların ihtiyaç duyabileceği temel bilgilere yer vermeye özen gösterdik.

Görüşleriyle kitapçığın oluşturulmasını mümkün kılan seminer katılımcısı sivil toplum örgütü ve belediye temsilcilerine, sunumlarıyla çalışmayı zenginleştiren kurum ve kuruluşların temsilcilerine, seminerin gerçekleşmesi ve kitapçığın basılması konusunda katkılarını esirgemeyen İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı ile Uluslararası Göç Örgütü’ne ve kitapçığın hazırlanmasında emeği geçen Kadın Dayanışma Vakfı gönüllülerine en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Kadın Dayanışma Vakfı

1. KADIN DAYANIŞMA VAKFI VE KADIN TİCARETİ İLE MÜCADELE

1.1.1. FAALİYETLERİMİZ, YILLAR İTİBARIYLA GERÇEKLEŞTİRİLMİŞ ÇALIŞMALARIMIZ VE YAYINLARIMIZ

Kadın Dayanışma Vakfı, başta aile içinde kadına yönelik şiddet ve kadın ticareti olmak üzere kadına yönelik her türlü şiddetle mücadele eden bir sivil toplum kuruluşudur.

• Faaliyetlerimiz

Kadın Dayanışma Vakfı, şiddete uğrayan kadınlara destek vermekte, kadına yönelik şiddet alanında savunuculuk yapmakta ve farkındalık yaratma faaliyetleri yürütmektedir. Vakıf, şiddete uğrayan kadınlara destek faaliyetleri kapsamındaki ilk Kadın Danışma Merkezi'ni 1991 yılında açmıştır. Merkez açıldığı tarihten bugüne kadar başvuran kadınlara psikolojik, hukuki danışmanlık desteği sağlanmış ve ihtiyaç duyan kadınları sığınma evlerine, hastanelere, meslek edindirme ve beceri kazandırma kurslarına ve İş Kurumu (İŞKUR) gibi kurum ve kuruluşlara yönlendirmiştir.

Kadın Dayanışma Vakfı, danışma merkezi ve sığınak modelinden başlayarak yerel yönetimlerle çalışmayı öngörmüştür. Bu yaklaşım ile Vakıf, şiddete uğrayan kadınlara destek faaliyetleri kapsamında, Ankara'da metropol alandaki bir ilçe belediyesi ile işbirliği yaparak, 1993 yılında Türkiye'nin ilk bağımsız kadın sığınağını açmıştır. Bu sığınak, giderleri yaklaşık 3 yıl belediye ile işbirliği içinde, sonraki dönem ise tamamen Vakıf tarafından karşılanarak, Eylül 1999'a kadar faaliyetini sürdürmüştür.. Daha sonra 2002 yılında, Ankara'da bir başka metropol alan ilçe belediyesi ile işbirliği yapılarak aile içi şiddete uğrayan kadınlar için sığınak tekrar faaliyete geçirilmiştir. Her iki deneyim de, yerel seçimlerde belediye yönetimlerinin el değiştirmesi ve yeni yönetimlerin işbirliğine devam etmek istememesi nedeniyle sığınakın kapanması ile sonuçlanmıştır.

Kadın Dayanışma Vakfı insan ticareti mağduru kadın ve çocuklara güvenli barınma, hukuksal ve psikolojik destek amaçlarıyla ve geniş bir işbirliği içinde çalışacak bir organizasyonla, 2005 yılında yeni bir sığınak açmıştır. Sığınakta kalan kadınlara kendi dillerinde destek verilmektedir. Kadın ticaretine konu olmuş kadınların yeniden mağdur olmalarını önlemek için kendi ülkelerinde faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin yeniden uyum programları hakkında bilgilendirilmeleri de sunulan destekler arasındadır.

Kadın Dayanışma Vakfı, insan/kadın ticareti ve aile içinde kadına yönelik şiddet konularında savunuculuk çalışmaları da yapmaktadır. Bu kapsamda, kamu kurum ve kuruluşlarıyla temaslar, ilgili alanlarda savunuculuk yapan kadın örgütleri ve diğer sivil toplum örgütleriyle bir araya gelişler önemli bir yer tutmaktadır. Yine bu kapsamda uluslar arası kuruluşlar ve resmi kuruluşlar tarafından düzenlenen eğitimlerde de görev alınmaktadır.

Kadın Dayanışma Vakfı, farkındalık yaratma kapsamında yayımlar, radyo-TV programları gibi kadına yönelik şiddeti görünür kılan faaliyetler yapmakta, konuyla ilgili eğitimler vermektedir.

• Yıllar itibariyle gerçekleştirilmiş önemli çalışmalar

- 1991+** Kadın Danışma Merkezi
- 1993-1999** Bağımsız Kadın Sığınağı (Türkiye’de aile içinde şiddete uğrayan kadınlara yönelik açılan bağımsız ilk kadın sığınağı)
Ankara’nın Altındağ Belediyesi ile işbirliği yapılarak açıldı.
- 1994-1995** Kadının İnsan Hakları-I: Kadınlar için Aile İçi Şiddet Hakkında Eğitim Programı
Avrupa Komisyonu Türkiye Daimi Delegasyonu tarafından desteklendi.
- 1995-1996** Kadının İnsan Hakları-II: Kadınlar için Aile İçi Şiddet Hakkında Eğitim Programı
Avrupa Komisyonu Türkiye Daimi Delegasyonu tarafından desteklendi.
- 1998** Karakoldaki Dostumuz: Polis Görevlileri için Eğitim Programı (Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KASAUM) ile işbirliği içinde uygulandı.)
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından desteklendi.
- 1997-1999** Emek Mutfağı (Vakfın Danışma Merkezi ve Sığınak giderlerine düzenli malî kaynak yaratmak amacıyla açılan lokantaydı.)
UNDP tarafından desteklendi.
- 2001–2003** Kadın Danışma Merkezlerinin İyileştirilmesi ve Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Konusunda Kadın Bilincinin Artırılması Eğitim Programı (Diyarbakır’da kurulu Kadın Merkezi (KAMER) ve Mersin’de kurulu Bağımsız Kadın Derneği ile işbirliği içinde uygulandı.)
Birleşmiş Milletler Kadınlar için Kalkınma Fonu (UNIFEM) tarafından desteklendi.

- 2003-2004** Bağımsız Kadın Sığınağı
Ankara'nın Yenimahalle Belediyesi'yle işbirliği içinde hizmet verdi, 2004 yerel seçimlerinden sonra yeni yönetim tarafından desteklenmediği için kapandı.
- 2003** Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Belediye-Kadın Kuruluşları İşbirliği: Deneyimler, Sorunlar, Çözümler Atölyesi
Finlandiya'nın Ankara Büyükelçiliği tarafından desteklendi.
- 2004-2005** Aile İçi Şiddete İlişkin Kamunun Bilgilendirilmesi ve Yerel İşbirlikleri Geliştirme Projesi
Avrupa Komisyonu tarafından desteklendi.
- 2005+** Kadın Ticareti Mağdurlarına Yönelik Sığınak
Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ile işbirliği halinde açıldı ve sürdürülmektedir.
- 2007** Kadına Yönelik Şiddet Atölyesi (Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV), Van Kadın Derneği (VAKAD) ve Hollanda'da kurulu MOVISIE işbirliği içinde uygulandı.)
Hollanda'nın Ankara Büyükelçiliği tarafından desteklendi.
- 2007** Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma
Avrupa Komisyonu tarafından desteklendi.
- 2007-2008** İç Anadolu Bölgesi'nde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yerel İşbirlikleri Geliştirme Projesi (Nevşehir, Kırıkkale, Eskişehir ve Çankırı illerinde, yerel yönetimlerle işbirliği yapılarak uygulandı.)
Avrupa Komisyonu tarafından desteklendi.
- 2007-2008** Emniyet Genel Müdürlüğü adına İçişleri Bakanı ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün bağlı olduğu Devlet Bakanı arasında imzalanan protokol kapsamında Polis Merkezlerinde çalışan 40 bin polisin eğitilmesine yönelik "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi"nde ihtiyaç tespit çalışmalarına katılım ve eğitici eğitimlerinde kadına yönelik şiddet ve çok taraflı müdahale konularında eğiticilik
Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) mali desteği ile uygulandı.
- 2006+** Şiddet İzleme Komitesi üyeliği (Sekretaryası Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen ilgili Devlet Bakanı'nın başkanlığında belirli aralıklarla toplanan ulusal komite)

- 2008+** Kadın Sığınmaevleri Projesi Yönlendirme Komitesi üyeliği (Avrupa Birliği'nin uyum hibeleri kapsamında fonlanan ve İçişleri Bakanlığı İdareler Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan, sekiz ayrı ilde birer belediyede kadın sığınak oluşturulmasına ve çeşitli eğitimler ve farkındalık çalışmaları kapsamlı proje)
- 2010-** Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Komitesi üyeliği (kadın Dayanışma Vakfı, 2006/17 sayılı Başbakanlık ve 2007/8 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgelerinde yer alan tedbirler gereğince 2010 yılında oluşturulan "Ankara Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Komitesi"nde kuruluşundan itibaren temsil edilmektedir.)
- 2010-** İnsan Ticareti Konusunda Farkındalık Yaratma Semineri (Sivil toplum örgütleri, sendikalar, meslek odaları ve yerel yönetimlere yönelik olarak gerçekleştirildi.)
İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) tarafından desteklendi.

• Yayınlarımız

- 1995** Aile İçi Şiddete Karşı Somut Bir Adım: Ankara'nın Gecekondu Bölgelerinde Yaşayan Kadınlarla Ortak bir Çalışma
- 1996** Ankara'nın Gecekondu Bölgelerinde Yaşayan Kadınlara Yönelik Aile İçi Şiddet Üzerine Bir Değerlendirme
- 1997** Orta ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Ailelerde Kadına Yönelik Şiddet
- 2003** Şiddetle Mücadele Alanında Belediye-Kadın Kuruluşu İşbirliği: Deneyimler, Sorunlar, Çözümler
- 2005** Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet El Kitabı – I
- 2005** Kadına Dayanışma Atölyeleri Kolaylaştırıcı Kılavuzu / Yerel Yönetimler için Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Atölyeleri Kolaylaştırıcı Kılavuzu
- 2007** Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Deneyimler Öncelikler İşbirlikleri Atölyesi
- 2008** Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet El Kitabı - II

1.2. NEDEN KADIN TİCARETİ İLE MÜCADELE EDİYORUZ?

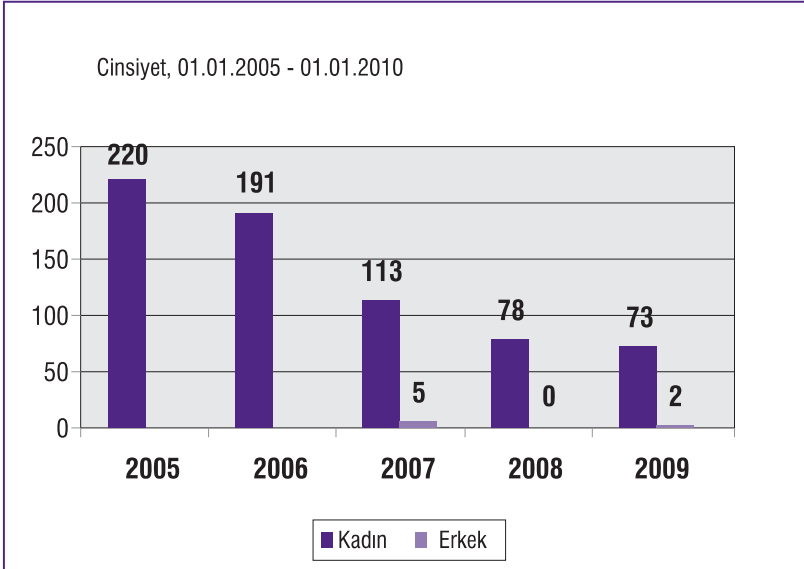
Kadın Dayanışma Vakfı, kadın ticareti alanındaki mücadeleyi kadına yönelik şiddetle mücadelenin bir parçası olarak değerlendirmektedir. Çünkü kadın ticareti, cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyete dayalı ayrımcılıktan beslenen kadına yönelik şiddetin en ağır biçimlerinden biridir. Ayrıca Vakıf, cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve cinsiyete dayalı her türlü ayrımcılığın sonlandırılması perspektifini bu sorun ile mücadelenin temel prensibi olarak görmektedir.

Türkiye’de ulaşılabilen kadın ticareti mağdurları ağırlıklı olarak Özbekistan, Moldova, Türkmenistan, Rusya Federasyonu, Ukrayna ve Kırgızistan gibi ülkelerin vatandaşlarıdır. Bilinen vaka sayıları daha az olmakla birlikte, Türkiye vatandaşları da insan ticareti mağduru olmaktadır.

Türkiye’de 2004 - 2009 yılları arasında 744 insan ticareti mağduru tespit edilmiş olup, bu mağdurların tamamına yakını 18-25 yaş aralığındaki genç ve seks işçiliğine zorlanan kadınlardır. Bu durum, Türkiye’de yaşanan haliyle insan ticaretinin bir kadına yönelik şiddet sorunu olduğunu göstermektedir ve Türkiye’de insan ticaretiyle mücadelenin toplumsal cinsiyet boyutunun göz ardı edilmemesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

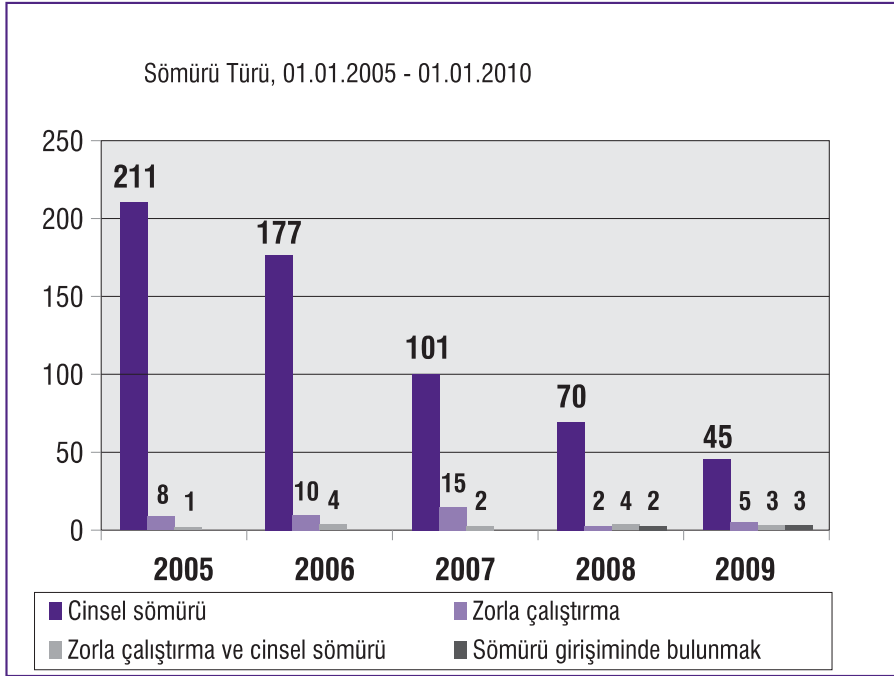
Grafik-1:

Türkiye’de Tespit Edilen Mağdurların Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Grafik-2:

İnsan Ticareti Mağdurlarının Sömürü Türlerine Göre Dağılımı

1.3. KADIN TİCARETİ İLE NASIL MÜCADELE EDİYORUZ?

• Kadın Dayanışma Vakfı Sığınağı

Kadın Dayanışma Vakfı 2005 yılında İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Uluslararası Göç Örgütü ve Ankara Büyükşehir Belediyesi ile işbirliği yaparak kadın ticareti mağdurları için bir sığınak açmıştır. Sığınak 12 kadın ve çocuk kalabilecek şekilde düzenlenmiştir.

Kadın Dayanışma Vakfı'nın kadın ticaretinden zarar görmüş kadınlar için sığınağının temel özellikleri şöyle sıralanabilmektedir:

- Sığınak, Kadın Dayanışma Vakfı tarafından sığınakların evrensel temel ilkeleri gözetilerek yürütülmektedir.
- Sığınak adresi ve kadınların kişisel bilgileri gizli tutulmaktadır.

- Sığınak ekibi kadına yönelik şiddetle mücadele alanında deneyimli kadınlardan oluşmaktadır.
- Sığınakta anadili Rusça ve Romence olan tercümanlar çalışmaktadır.
- Sığınakta kalmakta olan kadınlara hukuksal ve psikolojik danışmanlık destekleri ile ülkelerine döndükten sonra yeniden insan ticaretine uğramamalarını sağlamak için kendi ülkelerinde bu alanda çalışan sivil toplum kuruluşları hakkında bilgiler verilmektedir.
- Kadınların sağlık sorunlarının çözümü konusunda destek sağlanmaktadır.
- Sığınakta kaldıkları süre boyunca, kadınların istekleri doğrultusunda çeşitli hobi etkinlikleri düzenlenmektedir.
- Sığınakta kadınların temel ihtiyaçları ücretsiz karşılanmaktadır.
- Kişisel ihtiyaçlarını karşılamaları için kadınlara belirli bir miktarda haftalık harçlık ödenmektedir.
- Kadınların ülkelerine dönüş süreci Uluslararası Göç Örgütü ile işbirliği halinde koordine edilmektedir.

2005–2009 yılları arasında Kadın Dayanışma Vakfı sığınağından toplam 193 kadın ve anneleri ile gelen 6 çocuk yararlanmıştı.

• Farkındalık Yaratma Faaliyetleri

Kadın Dayanışma Vakfı, kadın ticareti konusunda farkındalık yaratmak amacıyla ilgili resmi kurumlara ve sivil toplum örgütlerine bilgi ve deneyim aktarımında bulunmaktadır. Ayrıca, radyo ve televizyon programlarına katılarak da toplumda insan ticareti konusunda farkındalık yaratmayı sürdürmektedir.

Vakıf, ulusal/uluslararası çalıştay ve toplantılarda;

- “Kadın Ticareti ile Mücadele Kapsamında Sığınakta Yürütülen Çalışmalar”;
- “Toplumsal Cinsiyet ve İnsan Ticareti”;
- “İnsan Ticareti ile Mücadelede Sivil Toplum Örgütleri ve Yerel İşbirliğinin Önemi”;
- “Kolluk Güçleriyle Sivil Toplum Örgütleri Arasında İşbirliği”;
- “İnsan Ticareti ile Mücadelede Yerel Mekanizmalar”

konularında bilgi ve deneyim aktarımları yapmaktadır.

Ayrıca, Vakıf kadına yönelik şiddetle ilgili diğer yayın ve eğitimlerinde de kadın/çocuk ticareti ve Türkiye’deki yönlendirme mekanizması hakkında bilgilere yer vermektedir.

2. İNSAN TİCARETİ, KADIN TİCARETİ VE NEDENLERİ

2.1. İNSAN TİCARETİ NEDİR?

• İnsan Ticaretinin Tanımı

İnsan ticareti, en geniş şekilde, 2003 yılında İtalya'nın Palermo kentinde son halini alan Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek Protokol'de tanımlanmıştır.

Palermo Protokolü olarak da bilinen **İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol** insan ticaretini şu ifadelerle tanımlamaktadır.

“İnsan ticareti, kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yolu ile kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi asgari olarak, başkasının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içermektedir.”

İnsan ticaretinde bireyler;

- Eşya gibi alınır, satılır hale getirilmekte,
- Bedensel, ruhsal, cinsel bütünlüğü ihlal edilmekte,
- Çalışma özgürlüğü elinden alınmakta,
- İnsan onuru ile bağdaşmaz uygulamalara tabi kılılmaktadırlar.

İnsan ticareti, silah ve uyuşturucu kaçakçılığının ardından üçüncü en büyük örgütlü suçun kaynağıdır. İnsan ticareti, diğer iki örgütlü suçta göre daha az riskli bir suç olup, daha az giderle ve daha basit organizasyon ve bağlantılarla gerçekleştirilebilmektedir.

Küreselleşme, yoksulluk, savaş, uluslararası göç, bölgesel afetler, cinsiyete dayalı ayrımcılık gibi nedenlerle çaresiz duruma düşen ve yeni bir hayat kurma arzusunda olan insanların çaresizliklerinden yararlanarak onları istismar etme amacını taşıyan insan ticareti, *köleliğin yeni biçimi* olarak da tanımlanmaktadır.

İnsan ticaretinin yönü, çoğunlukla kırsal kesimlerden şehir merkezlerine, gelir seviyesi düşük olan ülkelerden gelir seviyesinin daha yüksek olduğu komşu ülkelere ve az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru olmaktadır.

Siyasal ve sosyal kargaşa (afet, savaş, politik karmaşa gibi), insanların kaçırılmaları ya da kandırılmaları için özellikle elverişli ortamlar sağlamaktadır. Böylesi bölgelerden kaçış esnasında insanların kırılğanlıkları arttığı için, insan ticareti çeteleri tarafından kolaylıkla mağdur edilebilmektedir.

İnsan ticareti genellikle uluslararası boyutta ortaya çıkan bir suç fiili olmasına rağmen, ulusal sınırlar içerisinde de gerçekleştirilebilir. İnsan tacirleri, istismar amacıyla mağdurları ülke içerisinde de kandırarak, ya da zorla tedarik ederek, bir yerden, bir yere götürebilmektedir.

İnsan ticareti, cinsel sömürü, zorla çalıştırma, iş gücü istismarı, organların zorla alınması, şeklinde yapılmaktadır. Hedeflenen sömürüye bağlı olarak da insan ticaretine maruz kalan kişilerin yaşları ve cinsiyetleri değişmektedir.

• İnsan Ticaretinin Küresel Boyutu

İnsan ticareti tüm dünyayı etkileyen bir suçtur. Günümüzde insan ticaretinin en yoğun olduğu bölgeler, Latin Amerika, Afrika ve Kuzeydoğu Asya ülkeleri olmakla birlikte, 1990'lı yıllardan itibaren Doğu Avrupa ve eski Sovyetler Birliği ülkeleri ön plana çıkmıştır.

Yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkartılmış olan bazı gerçekler şunlardır:

- Kadın ve çocuklar Doğu Asya'dan insan tacirlerince başka ülkelere sevk edilmektedir.
- Kadın ve çocuk ticareti, Çin'de son 20 yılda ciddi bir ulusal problem haline dönüşmüştür. Birleşmiş Milletler Çocuk Birimi (UNICEF) uzmanlarınca yapılan çalışmalarda, gelecekte Çin'in Asya kıtasının insan ticareti merkezi olacağı tahmin edilmektedir.
- Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi'nin (UNODC) hazırladığı Küresel İnsan Ticareti Raporu'na göre, **kadınların cinsel istismarı yüzde 79 oranla insan ticaretinin en sık görülen biçimidir.**
- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Zorla Çalıştırma ve İnsan Kaçakçılığı Raporu'na göre dünya'da 2.45 milyon insan zorla çalıştırılmaktadır.
- Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre her yıl hastalara nakledilen 70 bin böbreğin en az yüzde 10'u yasal olmayan yollarla sağlanmaktadır.

2.2. KADIN TİCARETİ NEDİR?

İnsan ticareti mağdurlarının yüzde 80 gibi çok büyük bir oranı kadınlar ve kız çocuklarından oluşmaktadır. Bu mağdurların çoğunluğu insan tacirleri tarafından iş vaadiyle kandırılmaktadırlar. Mağdurlar memleketlerini garsonluk, temizlikçilik, bakıcılık ve ev-içi hizmet işlerinde çalışmak niyetiyle başka memleketlere gitmektedirler. Kadın ve kız çocuklarının bir kısmı, fuhuş sektöründe çalışacaklarını bilmekte, ancak çalışma koşulları hakkında bilgi sahibi olmamaktadır. Çalışacakları ülkeye ulaştıklarında ağır borç yükü altına sokulan ve kendilerine vaat edilen işlerin ve koşulların dışında çalıştırılan bu kadınlar ve kız çocukların kazançlarına da el konulmaktadır. Tacirler, borçlarını ödemeleri halinde serbest kalabileceklerini ve kendi hesaplarına çalışacaklarını söylemektedir. Ancak bu borçlar hemen her zaman mağduru ödeyemeyeceği kadar ağır olmaktadır. Tacirler, mağdurların yasal belgelerine ve kimliklerine de el koymaktadır. Bu da ayrıca tehdit unsuru olarak kullanılmaktadır.

İnsan ticareti mağduru kadın ve kız çocukları bu ticaretin bir parçası haline getirildikleri andan itibaren yoğun biçimde fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalmaktadırlar. Şiddet türlerini dikkate aldığımızda, insan ticareti mağduru kadınların yaşadıkları şiddet eylemlerinin örnekleri şöyle sıralanabilir:

- Fiziksel şiddet; dayak, tokat atma, bıçaklama, odaya kapatma gibi eylemleri içermektedir.
- Psikolojik şiddet; alıkoyma, izolasyon (toplumsal çevreyle kişisel ilişki kurmaya engel olma), gerekli olduğu halde tedaviden mahrum bırakma, aç bırakma, ölümlle tehdit etme, ailesine ve çocuklarına zarar vermekle tehdit etme, polise verip sınır dışı ettirmekle tehdit etme gibi eylemleri içermektedir.
- Cinsel şiddet; tecavüz, zorla fuhuş yaptırma, hamileyken zorla fuhuş yaptırma, zorla bekaret zarı diktirme, cinsel yolla bulaşan hastalıklar kapmasına engel olmama, cinsel yolla bulaşan hastalıkları teşhis ve tedavi ettirmeme gibi eylemleri içermektedir.
- Ekonomik şiddet ise borçlandırma, parasına el koyma gibi eylemleri içermektedir.

2.3. KADIN TİCARETİNİN ANA NEDENLERİ NELERDİR?

• Küreselleşme, Yoksulluk, Göçün Kadınlaşması ve Erkek Egemen Düzen

Küreselleşme ve neo-liberal politikalar dünya çapında yoksulluğa ve eşitsizliğe yol açarken, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık nedeniyle kadınlar ve kız çocukları üzerinde daha yıkıcı ve olumsuz etkiler doğurmaktadır.

Erkek egemenliğiyle birleştiğinde, kadınların yaşadıkları yerlerdeki eşitsizlikler, sosyal devletin küçülmesi, eşitsiz gelir dağılımı, kadınların istihdama katılımının kısıtlılığı gibi nedenler kadınların daha çok yoksullaşmasını beraberinde getirmiştir. Kadınların içinde buldukları bu olumsuz koşullar, onların daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak amacıyla başka yerlere göç etmelerine neden olmuş ve 2000'li yıllardan itibaren göç kadınlaşmaya başlamıştır. Göçmenlerin yarısını kadınlar oluşturmaktadır. Gelişmiş ülkelerde yaşayan göçmen nüfusun yarısından fazlası da kadındır.

Kadınlar geçmişten farklı olarak, tek başlarına göç etmekte ve ülkelerinde kalan ailelerine ekonomik destek sağlamaktadırlar.

Ancak kadınların göç deneyimleri, erkeklerinkinden farklıdır, erkekler çeşitli işler için göç ederken, kadınlar kadın işi olarak tanımlanan alanlar için göç etmekte ve ev-içi bakım, eğlence ve hizmet sektörü gibi alanlarda istihdam edilmektedirler. Özellikle devletlerin, günlük hayatın yeniden üretilmesi ve çocuk, yaşlı ve engellilerin bakım hizmetleri alanından çekilmesi, çalışan vatandaşı kadınlar ile göçmen kadınlar arasında bir işbölümüne yol açmaktadır.

Cinsiyet ayrımcılığına dayalı iş piyasaları, kadınların yasal olarak kötü koşullarda çalışmasının yanı sıra, göç süreçlerinde insan ticaretine maruz kalma riskini de arttırmaktadır. Çünkü genellikle kadın işi olarak görülen kayıt dışı yapılar, yasa dışı yapılanmalara ortam sağlayacak niteliklere sahiptir. Göç sürecine dezavantajlı konumda katılan yoksul, işsiz, eğitimsiz kadın ve çocuklar zorla çalıştırmak amacıyla insan ticaretine konu olabilmektedir.

Eski Sovyet ülkelerinde 1990'lı yıllarda yaşanan rejim değişiklikleri herkesi derinden etkilemiştir. Kadınlar bu süreçte cinsiyetleri nedeniyle farklı deneyimler yaşamışlardır. Örneğin sistemin çöküşü ve kapitalist ekonomiye eklenme sürecinde kadınlar, kriz ve yoksulluktan daha fazla etkilenmişlerdir. Çöküşün ardından aile içi şiddet ve boşanma oranları artmıştır. Yoksulluğun dibe vurduğu yerlerde erkekler kadın ve çocukları adeta terk etmiş, çalışmak, para göndermek gibi gerekçelerle başka yerlere göç etmişler ancak arkalarında bıraktıkları kadınlar ve çocuklara para göndermeyi de kısa bir süre içinde unutmışlardır. Kadın başlı yoksul aile sayısı olağanüstü

hızla artmıştır. Ekonomik ve siyasal çöküş nedeniyle, elektrik, su, ısınma gibi temel ihtiyaçlar dahil her şeyden yoksunluk genel bir sorun halini almıştır. Kitlesele işten çıkarmalarda işten çıkarılan kadınların oranı erkeklerinkinden daha fazladır. Ekonomik üretimin çökmesi nedeniyle vasıflı işgücüne ihtiyaç düşmüş, reel ücretler olağanüstü düşük kalmış, yani alım gücü adeta sıfırın altına düşmüştür. Sosyalist refah devleti olanaklarının son bulması ile birlikte, kadınların eğitim olanaklarına erişimleri de sınırlanmaya başlamış, bu da niteliksiz bir kadın işgücü oluşmasına neden olmuştur. Kırsal bölgelerdeki tarımsal çözülme, erkek nüfusun şehirlere göç etmesine yol açmış, bu da kırsal kesimde yaşayan kadınların insan ticareti riskinin çok artmasına neden olmuştur.

Özellikle cinsel hizmetlere yönelik talebin yüksekliği, göçmen kadınların seks işçiliğine yönelmelerine neden olmuştur. Fuhuş/seks sektörü, kayıtlı seks işçilerinin çalıştığı yasal ve kayıtlı olmayan seks işçilerinin çalıştığı yasa dışı alan olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Kimi ülkelerde seks işçiliğinin yasak olması ve yasak olmasa bile bu sektörün göçmen kadınların çalışmasına kapalı olması, yasa dışı çalışma alanlarının çoğalmasına yol açmaktadır. Yasa dışı fuhuş/seks sektörünün küreselleşmesi, kadınların ve kız çocuklarının kandırılarak ya da zorla temin edilerek bu sektörde çalıştırılmalarına, istismar edilmelerine ve zorla çalıştırılmalarına neden olmaktadır. Zorla çalıştırılmak amacıyla tedarik edilen kadınları ve kız çocuklarını da insan ticareti mağduru olarak değerlendirmek gerekir.

Yoksulluğun ve göçün kadınlaşması, kadınların kayıt dışı fuhuş/seks sektöründe çalışmasının ve kadın ticareti mağduru olmalarının nedenlerinden olmakla birlikte, bu açıklama tek başına yeterli olmamaktadır. Çünkü aynı zamanda göçmen kadına yönelik bir ırksallaştırma eğilimi yaygınlaşmıştır. Küresel bağlamda, kadınların ithali seks sektörü ve müşterilerine yabancı kadın sağlamakta, aynı etnik ya da ırksal geçmişe sahip olmayan, değişik ve çekici özellik ve cinsel davranışlara sahip kadınlarla ilişkilenen müşterilerin seçim aralığını genişletmektedir.

3. TÜRKİYE’DE İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELENİN GELİŞİMİ

Türkiye’de insan ticareti ile ilgili tartışmaların gündemde yer alması, politika geliştirilmesi ve mekanizmaların kurulması 2000’li yıllardan itibaren başlamıştır.

Kronolojik olarak gelişmeleri özetlersek;

- 2002 yılında, Dış İşleri Bakanlığı’nın koordinasyonu ile “İnsan Ticareti ile Mücadele Ulusal Görev Gücü” (UGG)¹ oluşturuldu.
- 2003 yılında, Palermo Protokolü onaylandı.
- 2003 yılında Palermo Protokolü’nün gereklerini yerine getirmek için Türk Ceza Kanunu’nda düzenlemeler yapıldı.
- 2003 yılında İnsan Ticaretiyle Mücadele 1. Eylem Planı onaylandı.
- 2003 yılında, insan ticareti mağdurlarının tedavilerinin ücretsiz yapılabilmesini sağlamak üzere Sağlık Bakanlığı tarafından bir kararname hazırlandı ve Bakanlar Kurulu Kararı olarak yürürlüğe girdi.
- 2004 yılında, Türkiye Uluslararası Göç Örgütü’ne (IOM)² üye oldu.
- İnsan/kadın ticareti mağdurları için, sivil toplum kuruluşları tarafından, 2004 yılında İstanbul’da ve 2005 yılında Ankara’da sığınak açıldı.
- 2005 yılında yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu’na “İnsan Ticareti” başlığı konularak insan ticaretinin tanımı yapıldı ve failer için 8 yıldan 12 yıla kadar hapis ve 10 bin liraya kadar adli para cezası getirildi.
- 2005 yılında “Alo 157 İnsan Ticareti Acil Yardım Hattı” faaliyete geçirildi.
- 2009 yılında İnsan Ticaretiyle Mücadele 2. Eylem Planı onaylandı.
- 2009 yılında Antalya’da istasyon tipi bir sığınak açıldı.

¹ Bilgi için: www.disisleribakanligi.gov.tr

² Bilgi için: www.countertrafficking.org.tr

4. İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI ve ULUSAL ARAÇLAR

4.1. ULUSLARARASI ARAÇLAR

4.1.1. Kadın Ticaretine Yönelik Birleşmiş Milletler Sözleşme ve Protokolleri

- **18 Mayıs 1904 tarihli Beyaz Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi**

İnsan ticaretine ilişkin ilk uluslararası belgedir. Bu Sözleşme'nin özelliği polisiye tedbirlere yer vermiş olmasıdır. Bu Sözleşme; mağdur kadınların ülkelerine geri dönmek istemeleri halinde onlara destek olmak üzere, insan ticareti ile ilgili bilgilerin koordinasyonundan sorumlu bir makam tahsis edilmesini öngörmektedir. Sözleşme, ayrıca, geri dönüşle ilgili masrafların devletler tarafından karşılanmasını öngörmüştür. 1904 tarihli Sözleşme, insan ticareti eylemlerinin cezalandırılmasında bütünlük sağlanmasından çok, insan ticareti mağdurlarının korunmasına yönelik bir belgedir.

- **4 Mayıs 1910 tarihli Beyaz Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi**

İnsan ticareti suçunun kavramsal unsurları ilk defa bu belgede yer almıştır. İnsan ticareti mağdurunun cebir, tehdit, hile veya nüfuzun kullanılması yolu ile elde edilen rızasını ve belli bir yaşın altında olan kadınların rızasını geçersiz saymıştır.

Türkiye bu Sözleşmeyi Lozan Antlaşması ile birlikte kabul edip usulüne uygun şekilde onaylamıştır.

- **30 Eylül 1921 tarihli Kadın ve Çocuk Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi**

Bu sözleşmede suçun konusu sadece kadınlar olarak değil kız ve erkek çocuklar olarak da sayılmıştır. Sözleşme taraf devletlere kadın ticaretine maruz kalan kişileri tespit etmek için uygun tedbirleri almak yükümlülüğünü getirmiştir.

Türkiye bu Sözleşmeyi de Lozan Antlaşması ile birlikte kabul ederek, onaylamıştır.

• **11 Ekim 1933 tarihli Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi**

Öncekilere göre daha kapsamlı bir sözleşmedir. Suç eylemlerinin cezalandırılması için yasal düzenlemeleri yeterli olmayan devletlerin bu konuda eksikliklerini gidermeleri istemektedir.

Türkiye bu Sözleşmeyi 1935 tarih ve 2693 sayılı Yasa ile onaylamıştır.

• **2 Aralık 1949 tarihli İnsan Ticaretinin ve Fuhuş Amacıyla İstismarın Önlenmesi Sözleşmesi**

Bu Sözleşme kendinden önce hazırlanan ve uygulana Sözleşmelerin önemli hükümlerini bir araya getirmiştir. Örneğin;

- o Kişinin rıza gösterse bile kandırılmasını tedarik edilmesi olarak kabul etmiştir.
- o Rızası olsa bile fuhuş amaçlı istismarın cezalandırılmasını öngörmüştür.
- o Sözleşme ayrıca, taraflara iç hukuklarında kişilere fuhuşu bir iş olarak yapma (fuhuşla iştigal etme) olanağı veren yasal ve idari düzenlemeleri kaldırma yükümlülüğü getirmiştir.

Metninde yer alan diğer önemli bir nokta, devletlerin insan ticaretiyle mücadele program ve politikalarını, uygun olduğu ölçüde toplum örgütleri ve diğer kuruluşlarla yürütmesinin öngörülmüş olmasıdır.

Ancak daha sonra sözleşmenin işlerliği denetlenmemiştir.

Sözleşme, Türkiye tarafından 2003 tarih ve 4800 sayılı Yasa ile onaylanmıştır.

4.1.2. Birleşmiş Milletler Konferansları

• **1975 - Meksiko: Uluslararası Kadın Yılı, Dünya Konferansı (1. Dünya Kadın Konferansı)**

Bu Konferans'ta kadınlar "ölkelerin kadın istismarı ve ticaretine engel olmak için daha etkin davranmaları ve kadınların zorla fahişeliğe itilmesini engelleyecek önlemler almaları" konusunda çağrıda bulunmuşlardır.

• **1980 - Koopenhang: Birleşmiş Milletler Kadın On Yılı Dünya Konferansı (2. Dünya Kadın Konferansı)**

Kadın sömürsü ve ticaretine devletlerin ve uluslararası kuruluşların yeterince ilgi göstermemesinden yakınılmıştır.

Devletlerin 1949 tarihli İnsan Ticaretinin ve Fuhuş Amacıyla İstismarın Önlenmesi Sözleşmesi'ni onaylamaları ve Sözleşme'nin hükümlerine işlerlik kazandırmaları talep edilmiştir.

- **Palermo Protokolü: Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol**

İnsan ticareti konusundaki ilk uluslararası anlaşmadır. İtalya'da 2003 yılında yürürlüğe girmiştir. Palermo Protokolü, insan ticaretini engellemeyi, insan ticaretiyle mücadele etmeyi, insan haklarına saygı duyarak mağdurları korumayı, mağdurlara yardım etmeyi ve taraf devletler arasında bu amaçlara uygun olarak işbirliğini teşvik etmeyi amaçlamıştır.

Protokol metninde yer alan diğer önemli bir nokta, devletlerin insan ticaretiyle mücadele program ve politikalarını, uygun olduğu ölçüde sivil toplum örgütleri ve diğer kuruluşlarla yürütmesidir.

Protokol, Türkiye tarafından, 2 Aralık 1949 tarihli İnsan Ticaretinin ve Fuhuş Amacıyla İstismarın Önlenmesi Sözleşmesi ile birlikte yılında, 4800 sayılı Yasa ile onaylanmıştır.

4.1.3. Birleşmiş Milletlerin Diğer Sözleşmeleri

- **Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Tasfiyesi Sözleşmesi (CEDAW)**

Sözleşme 1981 yılında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi haline gelmiştir.

Sözleşme'nin 6. maddesinde, taraf devletlere, yani Sözleşmeyi usulüne uygun şekilde imzalamış ve onaylamış devletlere, "Kadın ticareti ve fahişeliğin istismarının her şekliyle önlenmesi için yasama dâhil gerekli tüm önlemleri alma" sorumluluğunu vermektedir. CEDAW fahişeliğin kendisine ilişkin yorum yapmamış, ancak kadın ticaretine ve fahişelerin istismarına karşı çıkmıştır.

Türkiye CEDAW'ı 1984 yılında imzalamış, 1986 yılında onaylanmıştır. Sözleşme'nin öngördüğü denetimin en önemli aracı dört yılda bir verilen ülke raporları ve bu raporların CEDAW Uzmanlar Komitesi'nde incelenip görüşülmesidir. Bu sürece hem ülke raporunun hazırlanmasına davet edilmekle hem de Komiteye gölge rapor sunma yoluyla sivil toplum kuruluşları da katılabilmektedir. Türkiye, 2009 yılında 6. Ülke Raporu'nu Komiteye sunmuştur.

• Kölelik ve Köle Ticaretinin Yasaklanmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri

19. yüzyılın başlarından itibaren her biçimiyle köleliğin kaldırılması yolunda çok çaba sarf edilmiştir. 1922'de Milletler Cemiyeti bünyesinde dünyada kölelik uygulamalarının incelenmesi için "Kölelik Geçici Komisyonu" kurulmuştur. Bu Komisyon bir sözleşme hazırlanmasını önermiştir.

(i) 25 Eylül 1926 tarihli Köleliğe Karşı Sözleşme

Kölelik Geçici Komisyonu'nun hazırlanmasını öngördüğü sözleşmedir. 1926 yılında Cenevre'de imzalanmıştır.

Sözleşme, kölelik ve köle ticaretini tanımlamıştır:

- Kölelik, "üzerinde mülkiyet hakkına bağlı erk ve yetkilerin kısmen kullanıldığı bir kişinin statüsü ya da durumu",
- Köle ticareti ise "bir kimsenin köle yapılması, satılması ya da değiştirilmesi amacıyla yapılan tüm eylemler",

olarak tanımlanmıştır.

Türkiye 1926 tarihli "Köleliğe Karşı Sözleşme"yi 1933 tarihli bir yasa ile kabul etmiştir.

(ii) 1956 Tarihli Kölelik, Köle Ticareti ve Köleliğe Benzer Kurum ve Uygulamaların Lağvına Dair Ek Sözleşme

Bu Sözleşme de Cenevre'de imzalanmıştır. İçerdiği düzenlemeler açısından son derece önemlidir. 1926 Sözleşmesi'nin eksikliklerini gidermek üzere ek sözleşme olarak hazırlanmıştır. Sözleşme'nin ortadan kaldırılmasını belirttiği uygulamalar şunlardır:

- Borç nedeniyle kölelik,
- Serflik (kölelik),
- Bir kadının, reddetme hakkı bulunmaksızın ana-babası, vasisi, ailesi ya da başka bir kişi ya da gruba para ya da mal olarak bir ödeme karşılığında evlendirilme sözü verilmesi ya da evlendirilmesi,
- Bir kadını kocasının ya da ailesinin veya kabilesinin başka bir kişiye devretme hakkına sahip olması,
- Kocasının ölümü üzerine kadının miras olarak başka bir kişiye intikal ettirilebilmesi,
- Veya bir çocuk ya da gencin, kendisinden ya da emeğinden yararlanma düşüncesiyle kendi ebeveyni tarafından, ücretli ya da ücretsiz olarak başka bir kimseye verilmesi.

Bu Sözleşme Türkiye tarafından 1963 yılında yasayla onaylanmıştır.

• 2 Eylül 1990 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi

Bu Sözleşme'nin 35.maddesinde çocuğa yönelik insan ticareti niteliğindeki eylemler ele alınmıştır. Buna göre taraf devletler *"herhangi bir amaçla veya herhangi bir biçimde, çocukların kaçırılmaları, satılmaları veya fuhşa konu olmalarını engellemek için, ulusal düzeyde ve çok taraflı ilişkilerde her türlü önlemi almak zorundadır."*

Türkiye bu sözleşmeyi 1994 tarih ve 4058 sayılı yasa ile onaylamıştır.

4.1.4. Avrupa Konseyi Tarafından Oluşturulan İnsan Ticaretiyle Mücadelede Araçları

• Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları

Avrupa Konseyi'nin tavsiye kararlarının bağlayıcı bir niteliği yoktur. Amaç, devletleri belirli bir yönde hareket etmek için teşvik etmek ve önermelerde bulunmaktadır.

Avrupa Konseyi insan/kadın ticareti alanında üç tavsiye kararı almıştır:

- Cinsel sömürü amacıyla insan ticaretine karşı eylem,
- Kadınların şiddete karşı korunmasına ilişkin tavsiye kararı (insan ticaretiyle ilgili kavramlar da bu Karar'ın içinde yer almıştır.),
- Çocukların cinsel istismara karşı korunmasına ilişkin tavsiye kararı

• 16 Mayıs 2005 tarihli İnsan Ticaretine Karşı Avrupa Sözleşmesi

16 Mayıs 2005 tarihli İnsan Ticaretine Karşı Avrupa Sözleşmesi, yukarıda belirtilen Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları sonucunda ortaya çıkmıştır. Sözleşme, Avrupa ülkeleri arasında işbirliği sağlayarak insan ticaretine karşı etkin bir mücadele oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Avrupa Sözleşmesi aynı zamanda bir eylem kılavuzu niteliğindedir. Sadece suça karşı mücadeleyi değil, suça neden olan koşulların ortadan kaldırılmasına yönelik düzenlemelerin yapılmasını da içermektedir. Nitekim Sözleşme'nin 1'inci maddesinde:

- o Cinsiyetlerin eşitliğini garanti ederken insan ticaretini engellemek ve mücadele etmek,
- o Cinsiyetlerin eşitliğini garanti ederek tanıklara ve mağdurlara yardım ve koruma için kapsamlı bir çerçeve çizmek, bu yolla insan ticareti mağdurlarının temel hak ve özgürlüklerini korumak, yönünde düzenlemeler yapılmıştır.

Bu Sözleşme 2009'da Türkiye tarafından imzalanmış, ancak henüz onaylanmamıştır.

4.1.5. İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Olarak Sahip Olduğu Hakları Düzenleyen Uluslararası Belgeler

İnsan ticareti mağdurlarının insan olarak sahip oldukları hakları düzenleyen belli başlı uluslararası belgeler şunlardır:

- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme
- İşkence ve Diğer Acımasız, İnsanlık Dışı ya da Aşağılayıcı Muamele veya Cezalara Karşı Sözleşme
- Çocuk Hakları Sözleşmesi
- Göçmen İşçiler ve Aile Üyelerinin Haklarının Korunmasına Dair Sözleşme
- Köleliğe Dair Sözleşme
- Kölelik, Köle Ticareti ve Köleliğe Benzer Kurum ve Uygulamaların Lağvına Dair Sözleşme
- Zorla Çalıştırmaya Dair Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi
- Zorla Çalıştırmının Kaldırılmasına Dair Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmesi
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

4.2. ULUSAL ARAÇLAR

4.2.1. Türkiye'nin İnsan Ticaretine İlişkin Yasal Düzenlemeleri

Türkiye'nin insan ticareti alanında da geçerli hükümleri ya da düzenlemeleri olan yasal düzenlemelerinin başlıcaları, Türk Ceza Kanunu, Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun, Türk vatandaşlığı Kanunu, Karayolu Taşıma Kanunu ve Yönetmeliği ve Pasaport Kanunu'dur. Aşağıda bu yasal düzenlemeler hakkında kısa bilgilere yer verilmiştir.

• Türk Ceza Kanunu

İnsan Ticareti suçu, ilk defa 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 201'inci maddesinin (b) bendinde düzenlenmiştir. Bu suç daha sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda, "uluslararası suçlar" başlığı altındaki 80'inci maddede yaptırıma bağlanmıştır.

Kutu-1: Türk Ceza Kanunu, madde 80

İnsan ticareti

Madde 80 - (1) Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden, barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girişilen ve suç oluşturulan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir.

(3) Onsekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hâllerinde suça ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

(4) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükümlenir.

• Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun

Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun, yabancıların Türkiye’de ki çalışmalarını izne bağlamakta ve izin işlemlerini düzenlemektedir. Yasaya göre, yabancılara çalışma izni verilmesi konusunda yetkili makam Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’dır. Kanun, çalışma izni bulunmayan yabancıyı çalıştırdığı tespit edilen işverenlerin ve izinsiz çalışan yabancıların da idari para cezasına çarptırılmalarını öngörmektedir. İnsan ticareti mağdurları kendi iradeleriyle değil zorla çalıştırıldıkları için bu Kanun kapsamında cezalandırılacaklar arasında sayılmamaktadırlar.

• Türk Vatandaşlığı Kanunu

Türk Vatandaşlığı Kanunu’nun 5’inci maddesi, evlenme ile vatandaşlığın kazanılmasına önemli sınırlamalar getirmektedir. Eski düzenlemede Türk vatandaşlığı Türk vatandaşı ile evlenmeyle kendiliğinden kazanılırken, yeni

düzenlemede Türk vatandaşı ile evlenme nedeniyle Türk vatandaşlığını kazanmak isteyen yabancılara bazı ek şartlar getirilmiştir: Örneğin, en az üç yıldan beri evli olmaları, eşleriyle fiilen birlikte yaşamaları ve evliliğin devamı koşullarının varlığı gibi.

Kanun'da öngörülen düzenlemelerle, yabancı uyruklu kadınların, aslında gerçek olmayan ama yasal olan evlilikler yoluyla fuhşa sürüklenmelerini ve insan ticareti mağduru olmalarını engellemeye çalışmıştır.

• **Karayolu Taşıma Kanunu ve Yönetmeliği**

Bu Kanun ve Yönetmelik, taşımacılık, nakliyat ve kargo işletmeciliği yapacak gerçek ve tüzel kişilerin Ulaştırma Bakanlığı'ndan yetki belgeleri alabilmeleri için birtakım koşullara sahip olmaları gerektirmekte ve düzenlemektedir. Bu koşulların arasında göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarından hüküm giymemiş olmakta da yer almaktadır. Ayrıca bu suçları işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yetki belgelerinin ellerinden alınması da Kanun'da öngörülmüştür.

• **Pasaport Kanunu**

Pasaport Kanunu "beyaz kadın ticareti yapanların ve her nevi kaçakçılık yapanların ülkeye girişi"ni yasaklamıştır. Ayrıca ülkeye pasaportsuz olarak girip çıkanlar ya da pasaportları veya pasaport yerine geçecek belgeleri olsa bile usulüne uygun giriş ve çıkış yapmayanların cezalandırılmaları öngörülmüştür. Kanun, Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun'da da olduğu gibi insan ticareti mağdurlarının cezalandırılmalarına gerek görmemiştir. Bu hususta Kanun'da, "şiddet, tehdit ve aldatılma ile bu fiilleri işleyen insan ticareti mağdurları bu fiillerden dolayı cezalandırılmazlar" hükmüne yer verilmiştir.

4.2.2. Türkiye'nin İnsan Ticareti Mağdurlarının Haklarına İlişkin Yasal Düzenlemeleri

• **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**

İnsan ticareti mağdurlarının hakları Anayasa'nın şu maddeleriyle güvence altına alınmıştır:

- o Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (Madde-17)
- o Kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz. (Madde-17)
- o Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz. (Madde-17)

- o Hiç kimse zorla çalıştıramaz, angarya yasaktır. (Madde-18)
- o Bireyler keyfi bir şekilde özgürlüklerinden yoksun bırakılamaz. (Madde-19)
- o Herkes özel yaşam özgürlüğüne sahiptir. (Madde-20)

• Ceza Muhakemesi Kanunu

- o Onur ve saygınlığına uygun davranılmasını isteme hakkı,
- o Bilgilendirilme hakkı,
- o Delillerin toplanmasını isteme hakkı,
- o Dava dosyasını inceleme hakkı,
- o Avukat yardımından yararlanma hakkı,
- o İtiraz hakkı,
- o Kamu davasına katılma hakkı,
- o Duruşmada delil gösterme hakkı,
- o Korunmayı isteme hakkı (Tanık Koruma Yasası'ndan yararlanma hakkı).

• Özel Hukuka İlişkin Haklar

İnsan ticareti suçu nedeniyle mağdurların ruhsal, bedensel ve cinsel bütünlükleri ihlal edilmekte, mağdurlar hukuken ağır bir haksız fiil eylemiyle karşı karşıya kalmaktadır. Mağdurlar Türk Ceza Kanunu'na göre faillerin cezalandırılmasını isteme hakkına ilaveten, işlenen hukuka aykırı fiiller dolayısıyla uğradıkları maddi ve manevi zararları bu suçu işleyen kişilerden talep edebilme hakkına sahiptirler. (Borçlar Kanunu; Madde-41, 46, 47, 49)

Mağdurlar bu haklarını, hukuk mahkemesinde açacakları bir maddi ve/veya manevi tazminat davasıyla isteyebileceklerdir. Ancak mağdurun yabancı olması durumunda, açacağı dava ve girişeceği icra takibi için, mahkemenin belirleyeceği bir teminatı göstermek durumundadır.

Mahkeme bu kişileri "karşılıklılık esasına" göre teminattan muaf tutabilecektir. Karşılıklılık esası, en az iki devlet arasında uygulanan ve her birinin ülkesinde diğerinin vatandaşlarına aynı nitelikteki hakları karşılıklı olarak tanımlarını öngören bir ilkedir. Bu ilkeye göre mağdurun bu haktan yararlanması, mağdurun ülkesinde aynı hakkın Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına da tanınmış olmasına bağlıdır.

• Bakanlar Kurulu Kararı ve İçişleri Bakanlığı Genelgeleri'ne Dayanan Haklar

Bu kapsamda sağlıklı yaşama hakkı ile vize ve ikamet uygulamaları çerçevesinde idari düzenlemeler sözkonusudur.

İnsan Ticareti Mağdurlarının Ücretsiz Tedavisine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı; insan ticareti mağdurlarının ücretsiz tedavilerinin sağlanması amacıyla, 2003 tarih 2003/6565 sayılı Bakanlar Kurul Kararı olarak 2004 yılında Resmi Gazete'de yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Kararname, insan ticareti mağduru olduğu tespit edilen ve sağlık giderlerini karşılayamayacak durumda olan hastaların resmi sağlık kurumlarınca sunulan sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanmalarını sağlamıştır.

İnsan Ticareti Mağdurlarına Yönelik Kısa Süreli Vize ile İkamet Uygulamasına İlişkin Genelgelerin, kısa adıyla İnsani Vize Hakkı Genelgelerinin ilki İçişleri Bakanlığı'nın 2003/14581 sayılı Genelgesidir. Bu Genelge ile talep eden insan ticareti mağdurlarına ülkeden çıkış yapmama ve ilk aşamada bir ay süreyle geçici ikamete izin verilebileceği, ihtiyaç halinde bu sürenin üç aya kadar uzatılabileceği düzenleme altına alınmıştır. 2003/108 sayılı Genelge ile ikamet izni işlemlerinin harçsız yerine getirilmesi sağlanmıştır. 2006 yılında çıkarılan Genelge'yle de kısa süreli vize ve ikamet uygulamalarının süreleri uzatılmıştır. Talepleri halinde insan ticareti mağdurlarına;

- o En çok altı aya kadar geçici ikamet izni verilmesi,
- o Sanıkların yaralanma ve mağdurların tedavi süreçleri takip edilerek ihtiyaç duyulması halinde ikamet izinlerinin aynı sürelerle uzatılması böylece olanaklı kılınmıştır.

5. TÜRKİYE’DE İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE MEVCUT MEKANİZMALAR

• Ulusal Görev Gücü

2002 yılında Dışişleri Bakanlığının koordinasyonunda, ilgili kurum ve kuruluşların yer aldığı “İnsan Ticareti ile Mücadelede Ulusal Görev Gücü” oluşturulmuştur. Ulusal Görev Gücü üyeleri, Ulusal Eylem Planları’nın hayata geçirilmesi, izlenmesi, insan ticareti ile mücadele alanında ortaya çıkan sorunların çözüme kavuşturulması ve ihtiyaçların giderilmesi amacıyla düzenli olarak bir araya gelmektedir.

• Ulusal Eylem Planları

İnsan ticaretine ilişkin ulusal politikalar ulusal eylem planları ile ortaya konmakta ve uygulamaya dönüştürülmektedir. Türkiye’de ulusal eylem planlarından ilki, 2003 yılında onaylanmıştır. İkinci Ulusal Eylem Planı, birincisinden daha geniş kapsamlı olup, 2009 yılında onaylanmıştır.

• Sığınaklar

Türkiye’de kadın ve çocuk ticareti mağdurlarına destek olmak amaçlı ilk sığınak; İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı tarafından 2004 yılında İstanbul’da açılmıştır. İkinci sığınak 2005 yılında Kadın Dayanışma Vakfı tarafından Ankara’da açılmıştır. Antalya’da, 2009 yılında Aile Danışmanları Derneği tarafından açılan bir istasyon tipi sığınak mevcuttur.

• 157 Acil Yardım ve İhbar Hattı

Bir insan ticareti mağdurunun bulunduğu yerden ayrılması her zaman mümkün olmayabilmektedir. İnsan ticareti mağdurunu fark eden ya da durumuna tanık olanların da bir kuruma bizzat giderek başvurmaları ihbarda bulunma eğilimini düşürmektedir. 2005 yılından bu yana hizmette olan 157 Acil yardım ve İhbar hattı bu gibi nedenlerle oluşturulmuştur. İnsan ticareti mağdurlarının kurtarılma süreçlerine yardım eden 157 numaralı Acil Yardım ve İhbar Hattı 7 gün 24 saat Türkçe, İngilizce, Rusça ve Romence dillerinde ve ücretsiz olarak hizmet vermektedir.

Cep telefonları da dâhil Türkiye’nin her yerinden 157, yurtdışından da +90 312 157 11 22 numaralı telefondan hatta ulaşılabilir. 157 acil yardım ve ihbar hattında psiko-sosyal danışmanlık, acil yardım ve bilginin paylaşımı konularında eğitim almış kişiler çalışmaktadır.

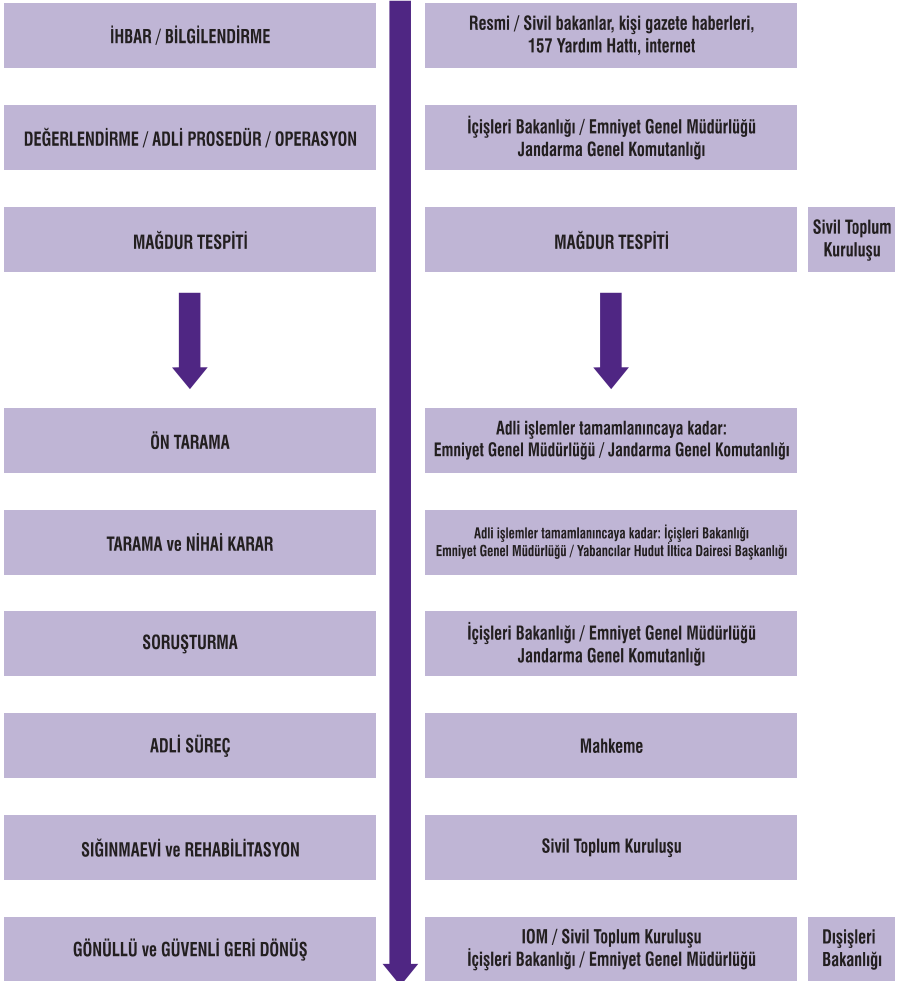

• Ulusal Yönlendirme Mekanizması

İnsan ticaretini önleme, mağdurların korunması ve suçun cezalandırılması kapsamında, insan ticareti mağdurlarının ihtiyaçlarını karşılayacak ve diğer ülkelerdeki mevcut yönlendirme mekanizmalarıyla bağlantı kurabilecek, bir ulusal yönlendirme mekanizması kurulmuştur.

ULUSAL YÖNLENDİRME MEKANİZMASI

6. İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE YEREL YÖNETİMLERİN FARKINDALIĞININ ARTIRILMASI SEMİNERİ, ATÖLYE SONUÇLARI VE KADIN DAYANIŞMA VAKFI'NIN ÖNERİLERİ

Kadın Dayanışma Vakfı, Ankara'da bulunan sivil toplum kuruluşları, sendikalar, meslek odaları ile yerel yönetimler arasında insan ticareti ile mücadelede işbirliği geliştirmek amacıyla 28 Nisan 2010 tarihinde, Ankara'da bir seminer düzenlemiştir.

Seminerde; sivil toplum kuruluşları, sendikalar, meslek odaları temsilcileri ile belediye temsilcilerinin ayrı gruplar halinde görüşleri alınmış, insan ticareti/kadın ticareti konularında düşüncelerini ve tartışmalarını amaçlayan bir atölye gerçekleştirilmiştir.

Bu atölyeden elde edilen sonuçlar ile Kadın Dayanışma Vakfı'nın önerileri aşağıda sunulmaktadır:

Sivil Toplum Kuruluşları, Sendikalar ve Meslek Odaları Temsilcileri Tarafından Belirlenen Sorunlar ve Çözüm Önerileri:

1. Sivil toplum örgütlerinin insan ticareti ile mücadele içerisinde aktif biçimde yer al(a)mamasının nedenleri:

- Sivil toplum örgütlerinin insan ticareti konusunda farkındalıklarının olmaması, bilgi eksikliği ve konuyla ilgili yasaları bilmemeleri,
- Konuya ilişkin bilgi ve verilerin yetersiz olması,
- İnsan ticareti meselesinin insan hakları ile ilişkisinin yeterince kurulamaması, bambaşka bir alanmış gibi algılanması,
- Devletin sivil toplum örgütleri ile işbirliğine yeterince açık olmaması,
- İnsan ticaretinin 2000'lerden sonra gündeme gelen nispeten yeni bir konu olması,
- Toplumda, kadın ticaretine karşı yaygın önyargıların sivil toplum örgütleri tarafından da içselleştirilmiş olması,
- İnsan ticareti meselesinin fuhuş sorunu ile kesişmesi, sivil toplum örgütlerinin bu konuda net bir yaklaşımının olmaması,
- Bu alanda çalışan ve uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerinin sayısının az olması,
- Sivil toplum örgütlerinin bu alandaki mücadeleye nasıl destek verebileceklerini tam olarak bilmemeleri,

- Sorunun yeterince görünür olmaması,
- Sivil toplum örgütlerinin insan ticareti mağduru tespiti konusunda bilgi ve becerileri olmaması,
- Sivil toplum örgütlerinin birbirlerinin neler yaptığı konusunda yeterince bilgi sahibi olmamaları,
- Medyanın konuyu sunuş biçimi üzerine sivil toplum örgütlerinin ilgisizliği,
- Sivil toplum örgütlerinin insan ticareti konusuna ilgisiz olması,
- Kamu kuruluşları personelinin konuya ilgisiz olması,
- İnsan ticareti mağdurları için yeterli sayıda sığınma evi olmaması,
- İnsan ticareti mağdurları için yeterli sayıda istasyon tipi sığınak olmaması,
- Konuyla ilgili lobicilik faaliyeti olmaması,
- Sivil toplum örgütlerinin insan ticareti ile mücadele konusunda yeterli bütçe ve kaynaklarının olmaması,
- Kadına yönelik şiddeti engelleyen bir devlet mekanizması olmaması,
- Sivil toplum örgütlerinin kapasitelerinin yetersiz olması,
- Sivil toplum örgütleri arası işbirliği ve devlet- sivil toplum örgütü işbirliğinin yetersiz olması ve bu eksikliğin insan ticareti konusuna da yansımaları,
- Sivil toplum örgütleri üzerinde devletin baskısı,
- Konuyla ilgili olarak medyanın kamuoyu ve sivil toplum örgütlerini bilgilendirmemesi,
- Devletin insan ticareti konusunda mücadele veren sivil toplum örgütlerine bütçe ayırmaması,
- Belediyelerin sorumluluğunu yerine getirerek sığınma evleri açmaması,
- Sivil toplum örgütlerinin eleman olanaksızlıkları,
- Sivil toplum örgütlerinin sayısının azlığı ve heyecan düşüklüğü,
- Sivil toplum örgütlerinin insan ticareti alanında çalışırken korumasız konumda olmaları,
- Toplumda ve sivil toplum örgütlerinde erkek egemen yapının olması,
- Konuyla mücadelede siyasi istikrar ve devlet politikası olmaması,
- Sivil toplum örgütleri ile medya arasında iletişim ve işbirliği olmaması,

2. Sivil toplum örgütlerinin insan ticareti ile mücadele alanında neler yapması gerektiği ve/veya yapabileceği, kimlerle işbirliği yapılabileceğine ilişkin öneriler:

- Sendikalar sığınma evleri açmalı veya sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak mevcut veya açılacak sığınma evlerine destek sağlamalı,
- “İnsan Ticareti İle Mücadele Yerel Platformu” oluşturulabilir; insan ticareti alanında mücadele etmek amacıyla istekli sivil toplum kuruluşlarından bir platform oluşturulmalı ve aralarında bir elektronik ağ kurulmalı,
- Öğrenciler insan ticareti ile mücadele konusunda bilgilendirilmeli,
- Sivil toplum kuruluşları bugün bu çalışmada insan ticareti konusunda edindikleri bilgileri kendi sivil toplum kuruluşu üyelerine aktarmalı,
- Sivil toplum kuruluşları kendi aralarında işbirliği yaparak, medyanın konuyu doğru vermesi konusunda baskı grupları oluşturabilir,
- Sivil toplum örgütleri yayın organlarında konuyla ilgili bilgilendirme yapmalı ve konuyla ilgili makaleler yayınlamalı,
- İnsan ticareti mağdurlarının yoğun olarak bulunduğu yedi ilde devletin birer sığınma evi açması için baskı grupları oluşturulmalı,
- Kurumlar konuya ilişkin bütçe oluşturmalı, kaynakların doğru kullanımı için sivil toplum kuruluşu üyeleri kurumlarını etkilemeli,
- İnsan ticaretini önlemek için yoğun çalışılmalı düzenli ve belli aralıklarla konu ile ilgili çalışmalar yapılmalı,
- Sivil toplum örgütleri konuyla ilgili projeler geliştirmek amacıyla aralarında işbirliği yapmalı,
- İnsan ticareti ile mücadele eden sivil toplum örgütlerine devletin bütçe ayırmasından ziyade- aksi halde devlet güdümlü sivil toplum kuruluşları oluşması tehlikesi vardır- devlet kendisi sığınma evleri açmalı,
- Kadına yönelik şiddet ve insan ticareti ile mücadele mekanizması kurulmalı,
- Sivil toplum örgütleri kapasite geliştirme eğitimleri almalı,

- Sendika üyelerine konuyla ilgili eğitim verilmeli
- Türkiye'deki 4 bin 500 sivil toplum kuruluşu içinden sadece üç sivil toplum kuruluşunun insan ticareti alanında çalışması çok yetersiz, konuyla ilgili çalışan sivil toplum kuruluşlarının sayısı artırılmalı,
- Konuya ilişkin ülke genelinde gerekli önlemlerin alınması sağlanmalı,
- Sivil toplum kuruluşları; Türkiye'de yaşayan insanların maruz kaldığı insan ticareti konusunda bilgi ve veri için talepte bulunmalı,
- Dernek veri tabanı ve iletişim ağı kurulmalı,
- Her bir sivil toplum kuruluşu kendi çalıştığı alanda insan ticareti konusunda farkındalık yaratma çalışması yapmalı
- Medyada, televizyonda konuyla ilgili eğitici programlara yer verilmeli, dizi filmler ve diğer programlar konuyu doğru biçimde ele almalı,
- İnsan ticareti alanında çalışan kurumlara teşvik, vergi muafiyeti, kalite ödülü gibi olanaklar sağlanmalı,
- Milli Eğitim Bakanlığı müfredata ilkokuldan itibaren aile içi şiddet eğitimi koymalı,
- Kadının cinsel sömürsünün önlenmesine yönelik projeler hazırlanmalı,
- "İnsan ticareti mağdurları suçlu değildir asıl suçlu tacir ve müşterilerdir" bakışı yaygınlaştırılmalı,
- Yurt içi insan ticaretine odaklanılmalı ve bu konuda veri toplanmalı,
- Mültecilerle ilgili çalışmalar yapılmalı,
- Sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları faaliyetleri içeren bir veri tabanı oluşturulabilir,
- İnsan ticaretinin önemli nedenlerinden biri olan talep boyutuna ilişkin çalışmalar artırılmalı,
- Kadın erkek fırsat eşitliği komisyonu konuyla ilgili olarak bilgilendirilmeli ve konuya ilişkin talepler adı geçen komisyona iletilmelidir.

Belediye Temsilcileri Tarafından Belirlenen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

1. Belediyelerin neden insan ticareti ile mücadele içerisinde aktif biçimde yer al(a)mamasının nedenleri:

- Belediye encümenlerinin, belediye meclislerinin, belediye çalışanlarının ve muhtarlıkların kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet ve insan ticareti ile mücadele konusunda farkındalığı ve bilgilerinin olmaması,
- Belediyelerin çoğunda kadına yönelik şiddet mağdurları için, kadın danışma birimi veya merkezi olmaması,
- Belediyelerin yeterli sayıda sığınma evi açmaması,
- Belediyelerin istasyon tipi sığınma evlerinin olmaması,
- Belediye ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği olmaması,
- Belediyelerin insan ticareti mağdurlarına hizmet verecek danışma birimi veya merkezlerinin olmaması

2. Belediyelerin insan ticareti ile mücadele alanında neler yapabilecekleri ve kimlerle işbirliği yapabileceklerine ilişkin öneriler:

- Belediyeler sığınma evlerinin sayılarını artırmalı ve sürdürülebilirliğini sağlamalı,
- İnsan ticareti mağdurları için sığınma evi açmalı,
- İstasyon tipi sığınaklar açmalı,
- Sığınma evlerinden yararlanan kadınlara yönelik meslek edindirme ve beceri kursları düzenlemeli ve kadınlara istihdam sağlamalı,
- Belediye, belediye meclislerine ve birimlerine, belediye kadın danışma merkezlerine, muhtarlıklara kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet ve insan ticareti konularında farkındalık kazandırmak amacıyla eğitim faaliyetleri düzenlemeli,
- 157 Acil Yardım ve İhbar Hattının duyurusunu belediye kendi imkânlarıyla yapmalı ayrıca mağdurların yoğun olarak tespit edildiği, il belediyeleri, adı geçen hattın duyurusunun yapılmasına daha çok özen gösterilmeli,

- Belediyeler, belediye, emniyet ve ilgili sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğinin kurulması ve geliştirilmesi konusunda çaba harcamalı,
- Belediyeler insan ticareti ile mücadele konusunda danışma hizmeti verecek birimler ya da merkezler açmalı,
- Belediyelere insan ticareti ile mücadele konusunda daha çok bilgilendirme yapılmalı,

• **Kadın Dayanışma Vakfı'nca Belirlenen Sorunlar ve Çözüm Önerileri**

İnsan ticareti ile 2005 yılından bu yana mücadele eden Kadın Dayanışma Vakfı'nın biriktirmiş olduğu bilgi ve deneyimlerine, ayrıca atölye katılımcılarının sorun tespit ve çözüm önerilerine dayanarak hazırlanan başlıca öneriler aşağıda listelenmiştir:

- a. İnsan ticareti ile mücadele konusunda; sivil toplum örgütlerine, sendikalara, meslek odalarına yönelik farkındalık kazandırma ve bilgilendirme eğitim faaliyetleri düzenli olarak tekrarlanmalı,
- b. Ankara'daki merkez belediyeler ve ilçe belediyelerini de kapsayacak şekilde, düzenli olarak konuyla ilgili eğitimler verilmeli,
- c. Üniversite öğrencilerine, taksi sürücülerine, kuaför ve berberlere, otel ve pansiyon sahiplerine ve çalışanlarına, konuyla ilgili farkındalık eğitimleri verilmeli,
- d. İnsan ticareti mağduruna yaklaşım teknikleri ve mağdur tespit konusunda; ilgili ve gönüllü sivil toplum kuruluşlarına eğitim verilmeli,
- e. İnsan ticareti konusundaki önyargıların ortaya çıkarılmasına ve bu önyargıların dönüştürülmesine yönelik çalışmalar yapılmalı,
- f. Medyaya yönelik çalışmaların yoğunluğu artırılmalı,
- g. Sivil toplum örgütlerine yönelik gönüllü yönetimi, kaynak yaratma gibi konularda kapasite artırıcı eğitimler düzenlenmeli,
- h. Bu alanda uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerinin çalışmalarını diğer sivil toplum örgütlerine tanıtması ve aktarması sağlanmalı,
- i. Devlet kurumları ve sivil toplum örgütlerini bir araya getiren, işbirliğini artırıcı çalışmalara öncelik verilmeli,

- j. Belediyelere yönelik kapsamlı bir çalışma yapılmalı. Kadın danışma merkezi olan belediyelerin danışma merkezi çalışanları mağdur tespiti konusunda eğitilmeli ayrıca belediyeler kendilerine ait ilan panoları, web sayfaları aracılığıyla konuyla ilgili bilgilendirme yapmaları yönünde teşvik etmeli,
- k. İnsan ticareti ile ilgili verilerin örgütlerine ulaştırılması ve sorunun görünür kılınması konusunda çalışma yapılmalı,
- l. İnsan ticareti ile mücadele amaçlı oluşturulacak platformları motive etmek amacıyla teknik ve mali destek sağlanmalı,
- m. İnsan ticareti ile ilgili çalışmalarda insan hakkı ihlalleri vurgusu daha fazla yapılmalı, sivil toplum örgütlerinin bu alandaki faaliyetleri izlenmeli ve sivil toplum örgütlerinin etkinliklerine insan ticareti sorunu ile ilgili faaliyetlerin eklenmesi teşvik edilmeli,
- n. Konuyla ilgili bilgilendirici materyaller çeşitlendirilmeli, artırılmalı, sivil toplum örgütlerine ve belediyelere ulaştırılmalı,
- o. Dünyada insan ticareti ile mücadele alanındaki gelişmeler bülten, vb. araçlarla sivil toplum örgütlerine duyurulmalı,
- p. Meslek örgütlerinin-sendikalar, odalar- yasa dışı istihdam tespit etme çalışmalarına, insan ticareti ile mücadele boyutu da eklenmeli,
- q. Meslek örgütleri, sendikalar ve hak örgütleriyle birlikte, göç, istihdam ve insan ticareti konularını içeren konferanslar, sempozyumlar düzenlenmeli,
- r. Ankara'da eğlence sektörünün yoğun olduğu yerlerde 157 acil yardım ve ihbar hattının görünürlüğü artırılmalı ve duyurusu yapılmalıdır.

